

ОПШТИНА РАДОВИШ

СТРАТЕГИЈА ЗА ПОДДРШКА НА МСП И
ВРАБОТУВАЊЕ ВО ОПШТИНА РАДОВИШ
2019-2025

ОПШТИНА РАДОВИШ

СТРАТЕГИЈА ЗА ПОДДРШКА НА МСП И ВРАБОТУВАЊЕ ВО ОПШТИНА РАДОВИШ 2019-2025

СТРАТЕГИЈА ЗА ПОДДРШКА НА МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА И ВРАБОТУВАЊЕ

Нарачател:

Општина Радовиш

Изготвувач:

Евтимов ДООЕЛ, Радовиш

Изработиле:

Александар Јашков, консултант

Столе Георгиев, консултант

Љупче Ефтимов, консултант

Одговорно лице:

Љупче Евтимов

Издадено:

Декември 2018, Радовиш

Тираж: 100 примероци

СОДРЖИНА

ЗА СТРАТЕГИЈАТА	3
РАБОТНО ТЕЛО	4
ЕВРОПСКА ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА	5
ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И МСП	6
АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО МСП И ВРАБОТУВАЊЕТО НА ЛОКАЛНО НИВО	7
ПОВРЗАНОСТ СО РЕГИОНАЛНИТЕ И ЛОКАЛНИТЕ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ	13
ДЕФИНИЦИЈА ЗА СТРАТЕГИЈАТА ЗА МСП И ВРАБОТУВАЊЕ	14
ВИЗИЈА И ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЈАТА	15
ПРОФИЛ НА ОПШТИНАТА	17
Релјеф	19
Клима	20
Демографски карактеристики	23
Локална инфраструктура	24
SWOT АНАЛИЗА	26
СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ	29
ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ	29
Цел 1: Промоција и маркетинг (настани, активности и услуги)	29
Цел 2: Подобрување на пристапната инфраструктура.....	29
Цел 3: Прилагодување на човечки ресурси спрема стопанството	30
Цел 4: Зголемување на развојот и инвестициите во брзорастечките економски гранки.....	30
АКЦИОНЕН ПЛАН	31
ПРОМОЦИЈА И МАРКЕТИНГ (НАСТАНИ, АКТИВНОСТИ И УСЛУГИ)	31
ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРИСТАПНАТА ИНФРАСТРУКТУРА.....	33
ПРИЛАГОДУВАЊЕ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ СПРЕМА СТОПАНСТВОТО	36
ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА РАЗВОЈОТ И ИНВЕСТИЦИИТЕ ВО БРЗОРАСТЕЧКИТЕ ЕКОНОМСКИ ГРАНКИ ..	38

ЗА СТРАТЕГИЈАТА

Изработката на стратегијата за поддршка на мали и средни претпријатија и вработување на општина Радовиш претставува значаен предуслов за развој на економијата и подобрувањето на квалитетот на живот на граѓаните на локално ниво. Малите и средните претпријатија се двигател на одржливиот економски развој, како и генератор на вработувања на локално ниво.

Општина Радовиш се наоѓа покрај магистралниот пат А4 во рамките на поширокиот опфат на Коридорот 10. Општина Радовиш го зафаќа централниот дел на источна Македонија или северниот дел на југоисточниот плански регион, што овозможува почетни услови за економски развој и инвестиции . Ваквата местоположба, која е дефинирана помеѓу два поголеми градски центри како Струмица и Штип, овозможува да стане предност а не хендикеп во иднина.

Погодноста на мешовитите климатски услови кои варираат од умерено медитеранска до умерено континентална клима зачинета со планината Плачковица, плодното земјиште, богатството со минерални ресурси, термални води и други географски поволности дава можност за инвестирање во различни сектори и можност за диверзификација на локалната економија и економскиот развој.

Постоењето на локални трговски друштва (овде акцентот ќе биде ставен на малите и средни претпријатија) како и погодноста за унапредување и ширење на нивната работа е друг предуслов за економски развој.

Поради ова постои потреба од стратешки пристап за изработка на стратегијата за поддршка на мали и средни претпријатија и вработување на општина Радовиш.

Содржината на стратегијата за поддршка на мали и средни претпријатија и вработување на општина Радовиш претставува една целина составена од стратешки целини и дефинирани проектни идеи, со кои преку нивно имплементирање би се реализирал овој план. Тој, претставува основен документ кој ќе помогне во дефинирањето, планирањето, градењето на програми за имплементирање на поддршката на мали и средни претпријатија и вработување на општина Радовиш, во периодот од 2019 до 2024 година. Со овој стратешки документ, се создаваат можности малите и средни претпријатија да генерираат вработување во општина Радовиш и да придонесат кон подобрување на квалитетот на живот на граѓаните на локално ниво.

РАБОТНО ТЕЛО

Изработката на стратегијата за поддршка на мали и средни претпријатија и вработување на општина Радовиш е еден од проектите кои произлегоа од Стратегијата за локален економски развој на општина Радовиш, документ кој дава насоки за развојот на општина Радовиш во повеќе области на генерално ниво. За создавање на стратегијата за поддршка на мали и средни претпријатија и вработување на општина Радовиш беше формирана работно тело, во кое партиципираат релевантни претставници и чинители од јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Нивните мислења, предлози и сугестии се земени во предвид при изработката на планот.

Целиот процес беше воден и координиран од страна на правното лице Евтимов ДООЕЛ од Радовиш. Беа организирани работилници со членовите на работното тело и дистрибуиран прашалник како дел од анализата на моменталната состојба во економскиот сектор.

Р.бр.	Учесници	Институција
1.	Лазар Газепов	Општина Радовиш (Одделение ЛЕР)
2.	Верица Газепова	Општина Радовиш (Одделение ЛЕР)
3.	Столе Георгиев	Здружение ЦЕЛОП, Радовиш
4.	Александар Јашков	Здружение Круна Плус, Радовиш
5.	Георги Каракашев	Здружение АГРОЕКО, Радовиш
6.	Емилија Ташкова	Здружение ГРАДИКОН, Радовиш
7.	Крсте Ѓоргиев	Бест Фуд ДОО Радовиш
8.	Љупче Евтимов	Евтимов ДООЕЛ Радовиш
9.	Роберт Лазаров	ПСИ Инженеринг ДООЕЛ Радовиш

ЕВРОПСКА ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА

Економската политика на ЕУ влијае на секторите како што се транспортот, градежништвото, малопродажба и други сектори кои што се производи поврзани со одмор и рекреација, како и бизнис активности поврзани со чести патувања и аутсорсинг. Иако голем дел од меѓународните компании придонесуваат во овој сектор, главно, е воден од малите и средни претпријатија (МСП). Државните службеници на сите нивоа во ЕУ кои се занимаваат со економска, економска политика и европски прашања во рамките на нивната работа задолжително ги следат економските процеси и текови.

Слободниот пристап до пазарот на ЕУ значи укинување на царинските давачки и други ограничувања, што ги намалува трошоците на производството на производот, и им овозможува на извозниците поконкурентни услови за бизнис. Покрај тоа, зголемување на инвестициите и вработувањето во конкурентните бизниси индиректно придонесува за подобрување на куповната моќ на граѓаните.

Во рамките на европскиот единствен пазар, луѓе, стоки, услуги и пари може да се движат слободно. Единствениот пазар е едно од најголемите достигнувања на ЕУ и е суштината на денешната унија. Сепак, за да се случи, институциите на ЕУ и земјите-членки континуирано работеа седум години од 1985 година-наваму за да ги донесат стотиците закони потребни за да се надминат техничките, регулаторните, законските и бирократските бариери кои ја задушуваа слободната трговија и движење. По создавањето на единствениот пазар на Комисијата од 1993 година, се создадени неколку милиони нови работни места и повеќе од 800 милијарди \$ во дополнително богатство.

Темелите на единствен пазар се четирите слободи на движење - луѓе, стоки, услуги и капитал. Овие слободи се загарантирани со Договорот за ЕЗ и ја формираат основата на рамката за единствениот пазар.

Во пракса, овие права го имаат следново значење:

- Поединци: право на живот, работа, студирање или пензионирање во друга земја-членка;
- Потрошувачи: зголемената конкуренција доведува до пониски цени, поширок избор на стоки и повисоко ниво на заштита на потрошувачите;
- Претпријатија: можности за добивање на многу полесни и поевтини работни места преку границите.

Можното зголемување на цените во некои нови земји-членки е поврзано, пред сè, со исполнувањето на таканаречените критериуми за конвергенција. Еден од овие критериуми се однесува токму на стапката на инфлација која не треба да биде повисока од 1,5% во однос на стапката на инфлација во трите земји на ЕУ со најстабилни цени.

Економската и монетарната унија (ЕМУ) е името на процесот на усогласување на економските и монетарните политики на земјите-членки на ЕУ со цел да се воведат заедничка валута - еврото.

ЕМУ е дефиниран со Договорот од Мастрихт од 1991 година, а самата хармонизација се спроведува во неколку фази.

Последен предизвик во дефинирањето на заедничката економска политика е дефиниран во Лисабонскиот договор каде се зацртани целите на економската политика во сооднос до другите сектори и влијанија. Како предизвик се јавува Брежит, проширувањето со идни членки кандидати и одржувањето на ниското ниво на инфлација со зголемен пораст на вработување.

ПОВРЗАНОСТ СО НАЦИОНАЛНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И МСП

Националната стратегија за вработување на Република Македонија (2015 - 2020) и Националната стратегија за мали и средни претпријатија на Република Македонија (2018-2023), ја даваат насоката како треба да се работи во делот на поддршката на малите и средни претпријатија и во делот на вработувањето. Нивната имплементација треба да резултира со подобрување на деловната клима, развој на бизнисот и зголемување на вработувањето на сите нивоа.

Визијата на овие стратешки документи е насочена кон: „Конкурентни мали и средни претпријатија како двигатели на инклузивен економски раст“ и “создавање на услови за зголемување на учеството и отворање на нови работни места“.

Стратегијата за МСП и вработување на општина Радовиш ги следи насоките и целите на национално ниво, при што и овој стратешки документ е поврзан со приоритетите кои што произлегуваат од Националните стратегии за МСП и Вработување.

АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО МСП И ВРАБОТУВАЊЕТО НА ЛОКАЛНО НИВО

Постојат неколку индикатори со кои се мери развојот на економијата на локално ниво, а една од нив е секако и бројот на новоотворени компании кои работат во општина Радовиш.

Според податоците на спроведената анкета на територијата на општина Радовиш, со цел да се испита состојбата и потребите на малите и средните претпријатија – МСП, како и за оцена на деловното опкружување во општина Радовиш, беше спроведено истражување. Истражувањето беше спроведено врз основа на претходно подготвен анкетен прашалник при што беа опфатени околу педесетина деловни субјекти со седиште на територијата на општина Радовиш.

Поважните економски сектори во Општина Радовиш се: градежништво и индустрија за градежни материјали, дрвна, метална и машинска индустрија, неметална индустрија, црна и обоена металургија, рударство, козметичко-фармацевтска индустрија, земјоделство, лов и риболов, туризам, текстилна индустрија, прехранбена индустрија, тутунска индустрија, трговија, транспорт, банкарство, јавен сервис и услуги. Приватната дејност е 90 % од вкупното стопанство. Како поголеми стопански субјекти ги издвојуваме: рудник Бучим, текстилна индустрија Декортекс, текстилна индустрија СуперХит, конзервна индустрија БестФуд, месна индустрија 6-ти Ноември, метална индустрија Метал Промет, метална индустрија Семи итн.

Според податоците на Државниот завод за статистика, на 31 декември 2017 година во општина Радовиш вкупно се регистрирани 867 активни деловни субјекти¹.

Вкупно	867
Земјоделство, шумарство и рибарство	31
Рударство и вадење на камен	6
Преработувачка индустрија	106
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	-
Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад; санација на околината	3

¹ Активни деловни субјекти се сите деловни субјекти што учествуваат во создавањето на бруто – домашниот производ, а како основен критериум за утврдување на активност на субјектите се податоците за приход и/или вработени. Деловни субјекти се сите правни и физички лица што вршат некоја од дејностите утврдени во Националната класификација на дејностите, со седиште на територијата на Република Македонија, регистрирани од надлежен орган во согласност со закон, односно основани со закон, како и организационите единици на странски трговски друштва и странски трговци – поединци што вршат дејност на територијата на Република Македонија.

Државен завод за статистика, <http://www.stat.gov.mk/MethodoloskiObjasSoop.aspx?id=79&rbrObl=22>

Градежништво	51
Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли	322
Транспорт и складирање	106
Објекти за сместување и угостителски дејности со храна	44
Информации и комуникации	9
Финансиски дејности и дејности на осигурување	2
Дејности во врска со недвижен имот	1
Стручни, научни и технички дејности	54
Административни и помошни услужни дејности	2
Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување	3
Образование	15
Дејности на здравствена и социјална заштита	42
Уметност, забава и рекреација	24
Други услужни дејности	46
Дејности на домаќинствата како работодавачи	...
Дејности на екстратериторијални организации и тела	...

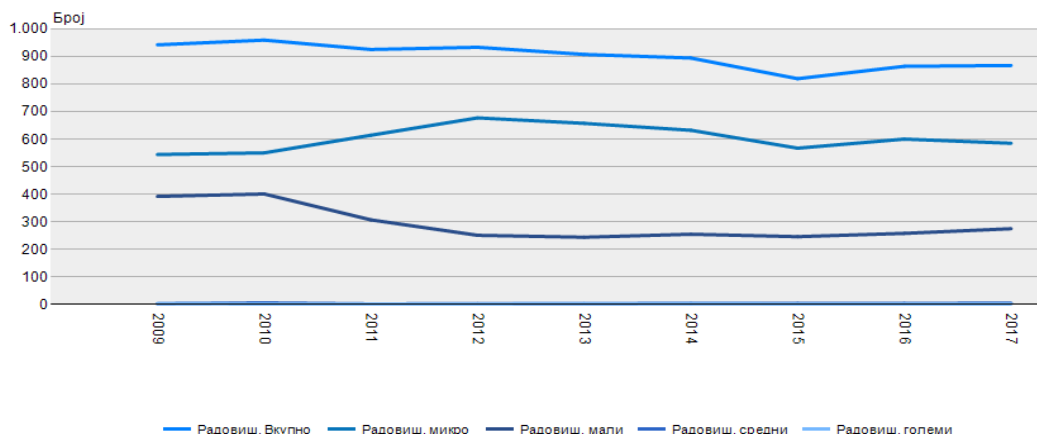
Активни деловни субјекти по големина, по општини, по години, состојба 31 декември²

Радовиш	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
микро	544	550	614	677	657	632	567	600	585
мали	392	401	307	251	244	255	246	258	275
средни	3	6	2	3	3	4	4	4	5
големи	3	2	2	2	3	3	2	2	2
Вкупно	942	959	925	933	907	894	819	864	867

Најголем дел од овие активни деловни субјекти, според својата големина спаѓаат во категоријата на микро субјекти³. Иако вкупниот број на активни деловни субјекти се менува од година во година, сепак изразена е тенденцијата на намалување на бројот на микро субјекти од 2012 год. па наваму, а зголемување на бројот на мали и средни субјекти кон 2017 година.

² Државен завод за статистика, Статистика по општини, Статистичка база на податоци, <http://makstat.stat.gov.mk/pxweb2007bazi/Database/>

³ Според бројот на вработените, деловните субјекти се класифицирани во следниве групи: Микро: 1-9 вработени; Мали: 10-49 вработени; Средни: 50-249 вработени; Големи: 250 и повеќе вработени. Државен завод за статистика, <http://www.stat.gov.mk/MethodoloskiObjasSoop.aspx?id=76&rbrObl=27>

Во изминативе години над 85% од претпријатијата работеле профитабилно, односно оствариле позитивни финансиски резултати. Од друга страна, само мал дел од претпријатијата се изјасниле дека оствариле извоз во изминативе четири години. Карактеристично е тоа што стапката на извозно-ориентираните претпријатија има тенденција на континуиран пораст од 12% во 2008 год. до 16% во 2011 год., до 20% во 2017 година. Најголем дел од остварениот извоз е во земјите членки на ЕУ, потоа следуваат соседните земји, Хрватска, САД, Австралија и сл.

Како најголеми проблеми со кои се соочуваат компаниите во текот на работењето наведени се следниве:

- Тешкотии при наплата на побарувањата;
- Недостиг на финансии;
- Нелојална конкуренција;
- Недостиг на соодветно квалификувана работна сила;
- Проблеми со инспекции и високи казни;
- Миграција на населението, одлив на млади од општината;

Најважни мерки кои би можела да ги преземе општинската власт како би го олесnila развивањето на бизнисот на компаниите во општина Радовиш се следниве:

- Подобрување на процедурите за бизнис;
- Подобрување на инфраструктурата за поддршка на бизнисите
- Реформа на политиките за локално оданочување
- Обезбедување на информации за развој на бизнисот
- Програма за преквалификација, дообука и подобрување на конкурентноста на пазарот на трудот
- Подобрување на патната инфраструктура

- Намалување на општинските такси и даноци
- Изградба на индустриски зони
- Програма за привлекување на странски директни инвестиции
- Преземање мерки за намалување на нелојална конкуренција
- Промовирање на мерките за поттикнување и развој на стартапи;

Мерки кои би можеле да бидат преземени од страна на општината, со цел да се помогне во развивањето и проширувањето на бизнисот на претпријатијата, беа рангирани по важност на следниов начин:

Инвестициите во последните години: кај 43% од анкетираниите трговски друштва останале исти, кај 35% се зголемени, додека кај 22% од анкетираниите се намалиле.

Според добиените резултати од спроведеното истражување најголем дел од претпријатијата сметаат дека процедурата за основање е едноставна, брза и со адекватна цена, додека процедурата за гасење е комплицирана, спора и премногу скапа.

Од аспект на управувањето на претпријатието, најголеми проблеми претпријатијата имаат со:

Добивање на финансиска поддршка	25,65%
Обезбедување на дозволи / лиценци	22,53%
Судски процеси	21,22%
Царински процедури	15,76%
Регистрација на претпријатие (трошоци, потребно време, процедури)	14,84%

Анкетираниите друштва чувствуваат потреба за следните типови на финансиски институции / услуги за поддршка на мали и средни претпријатија:

Институции	
Програми за почетни бизниси	38,16%
Банка за микро финансирање	37,34%
Штедно-кредитни задруги	24,51%
Услуги	
Субвенционирано кредитирање за вработување	36,83%
Субвенционирано кредитирање за развој на индустриски сектори од посебна важност	34,40%
Ризично финансирање (за почетни бизниси или иновации)	28,77%

Фази во кои на претпријатијата им биле најпотребни надворешни финансиски средства се за:

Обртен капитал (во било кое време)	23,27%
Развој на постоечки бизнис	22,28%
Почетен бизнис	20,89%
При инвестиции	19,21%
При извоз	8,12%
При тренинг на менаџерскиот тим	6,14%
Во ниедна фаза	0,10%

Според мислење на анкетираниите друштва, средствата за кредитирање на стопанството во овој регион не се целосно искористени поради:

Рестриктивни кредитни услови (високи камати, големи гарантни побарувања)	22,61%
Крутост на банките при доделување на деловни кредити	19,91%
Негативни деловни услови	19,69%
Недоволно развиени облици на кредитирање	19,12%
Претпријатијата не се спремни за употреба на средствата (несоодветни предлог проекти)	18,67%

Најзначаен фактор при донесување на одлука за доделување на финансиска поддршка во овој регион се:

Квалитетот на проектот	15,64%
Врски и пријателства	14,16%
Политичкото влијание	13,50%
Комбинација на претходните две	12,84%
Убедливоста на претприемачот	12,84%
Деловните перспективи	12,76%
Соодветна советодавна услуга	8,97%
Дискреционите права на соодветниот раководител на надлежниот орган	8,89%
Друго	0,41%

Главни финансиски извори во компаниите се:

Фамилијарен или сопствен капитал	58,13%
Комерцијалните банки	20,21%
Иселенички капитал	5,42%
Инвестициски / развојни фондови	5,42%
Фондови за микро финансирање	5,21%
Лизинг компании	4,58%
Друго	1,04%

Во изминатиот период кај 66% од анкетираниите претпријатија побарувањата се зголемиле, додека обврските се зголемиле кај помал дел, односно кај 40%.

Над 58% од претпријатијата сметаат дека програмите кои се спроведуваат во образовните институции не се прилагодени на потребите на приватниот сектор.

За постигнување подобри резултати во образовниот процес предложени се следниве мерки:

- Повеќе и подолга практична настава
- Согледување на потребите на приватниот сектор за работна сила преку анализа на тенденциите на пазарот на трудот
- Учество на приватниот сектор во изработката на наставните планови и програми
- Повеќе претприемничка обука
- Учество на приватниот сектор при полагање на финалните испити

Во последниве години, 42% од анкетираниите друштва воопшто немале контакти за добивање на информации за технологија, тестирање, истражување и развој, лиценцирање, патенти итн., 30% имале контакт со консултанти, 10% со универзитети и 5% со истражувачки лаборатории.

Менаџерите на бизнис секторот во општина Радовиш чувствуваат потреба од континуирана обука во следните облици:

Информативни центри (за обезбедување на информации за кредитирање, донаторска помош, јавни програми за поддршка, инвеститори, потенцијални партнери, вебстрани, брошури итн.)	27,99%
Програми за тренинг и обука на работно место (кофинансирани од јавни институции)	26,87%
Менаџерски центри (посета и совет од надворешен менаџер кога е потребно за решавање на конкретни деловни проблеми: маркетинг, пристап до надворешни пазари, воведување на стандарди за квалитет итн.)	23,01%
Тренинг на менаџери	22,14%

Користењето на интернет е доста застапено во процесот на работење на МСП во општина Радовиш. Користењето на интернет во работењето на претпријатијата е широко распространето, односно над 80% од анкетираниите претпријатија одговориле дека користат интернет во процесот на работење, останатите одговориле дека не користат од причина што користењето на интернет не им е потребно со оглед на карактерот на нивната дејност.

Според направеното истражување интернетот најмногу се користи за:

Електронска пошта	27,66%
Собирање на информации	24,82%
Комуникација со државни институции	17,73%
Нарачки на стоки/услуги	10,64%
Продажба на стоки/услуги	10,64%
Веб-страница	7,80%
Електронско банкарство	0,71%

Сепак и покрај вака широката распространетост на користењето на интернет во работата на претпријатијата, над 70% од нив сметаат дека им се потребни повеќе информации во однос на можностите кои ги нуди интернетот и електронската комуникација.

ПОВРЗАНОСТ СО РЕГИОНАЛНИТЕ И ЛОКАЛНИТЕ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ

Стратегијата за МСП и вработување е тесно поврзана со стратешките документи од регионално и локално значење на граѓаните. При изработката на планот е водено сметка за сугестиите и препораките наведени во Стратегијата за развој на Југоисточниот регион. На локално ниво, Стратегијата за локален економски развој, која што е изработена и усвоена од Советите на општините Радовиш и Конче, претставува основен стратешки документ. Во оваа стратегија се опфатени бројни програми и проекти, меѓу кои се и програмите поврзани со развојот на економијата во општината.

Стратешките документи, кои што се од особено значење за општина Радовиш и кои се поврзани со МСП и вработувањето се Стратегија за образование, Стратегијата за социјална инклузија и Локален еколошки акционен план (ЛЕАП) - зелена агенда на општина Радовиш.

ДЕФИНИЦИЈА ЗА СТРАТЕГИЈАТА ЗА МСП И ВРАБОТУВАЊЕ

Овој стратешки документ се дефинира како пишан документ подготвен во името на одредена институција за да помогне да се насочи економскиот развој, како и квалитетот на живот на граѓаните на локално ниво како на краток, така и на подолг временски период.

Тој се развиваше и се однесува за групи на лица и организации кои опфаќаат најголем дел од економијата на локално ниво. Овој документ обезбедува рамка за развој на компаниите и останатите релевантни организации кои работат на полето на бизнисот, а исто така и врши анализа на пазарот на труд како и идентификација на сите директни и индиректни учесници во овој сектор. Овој документ треба да биде постојано разгледуван и надградуван. Со изработката на стратигијата се овозможува основање на партнерство помеѓу бизнис секторот и локалните власти што е особено важно за развој и јакнење на економијата на локално ниво во сите свои сегменти.

Засега, улогата на локалните власти, следејќи ги своите буџетски можности и законската регулатива во сферата на економијата (која неопходно треба да се прилагоди на европската законска регулатива), се сведува на помош и поддршка во создавањето на што подобри услови за да се поттикне развојот на малите и средни претпријатија и поттикне вработувањето, за кои на локално ниво и во регионот има неограничени потенцијали.

ВИЗИЈА И ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЈАТА

Подршката на МСП и вработувањето ќе биде остварена со креирање на функционална мрежа помеѓу сите стопански и нестопански сектори (производен сектор, трговски сектор, културен сектор, невладин сектор, јавен сектор, образовните институции и верските установи) се со цел, креирање на стабилен и континуиран економски развој, вработување на подолг рок, а поради остварување на економските и социјалните придобивки на трговските друштва и поединците за унапредување на квалитетот на живот на локално ниво.

ПРОЦЕС НА ИЗРАБОТКА

При изработката на стратегијата за МСП и вработување на општина Радовиш, за да се задоволат сите наведени критериуми, изготвени се следните компоненти за развојот на локалната економија во општината.

- *Подршка на МСП и вработување*

Тоа се активности во кои се вклучени сите оние карактеристики кои се интересни за инвеститорите и невработените лица. Тука спаѓаат: индустриски зони, образование на работната сила, брендирање, локални услуги од јавниот, граѓанскиот и приватниот сектор, економски инкубатор и др.

- *Поволности од Јавниот сектор*

Обезбедувањето на дефинирани поволности за подршка на постојните МСП и потенцијалните инвеститори преку соодветно програмирање од страна на локалната самоуправа.

- *Маркетинг и промоција*

Привлекување на инвеститори и инвестиции на локално ниво, според принципите и методите на акционо дејствување, е невозможно без силна и планирана маркетинг и пропагандна активност. Оваа многу важна акција, во

глобална суштина се состои од тоа како поединци и групи (трговските друштва, јавниот и граѓанскиот сектор) ги планираат и презентираат своите понуди, производи и услуги.

- Човечки ресурси и инвестиции

Едукацијата на идните и постојните работници, па и на граѓанството во националната средина, е многу важен сегмент за успешна адаптација на човечките потенцијали и остварување на бенефитот од флукуирачкиот сплет на деловната средина.

Континуираната едукација но и прилагодувањето на образовниот систем кон потребите на стопанството и можностите за инвестирање е непобитен предуслов.

СТРАТЕГИСКИ ЦЕЛИ:

Цел 1: Промоција и маркетинг (настани, активности и услуги)

Цел 2: Подобрување на пристапната инфраструктура

Цел 3: Прилагодување на човечки ресурси спрема стопанството

Цел 4: Зголемување на развојот и инвестициите во брзорастечките економски гранки

ПРОФИЛ НА ОПШТИНАТА

ОПШТИНА РАДОВИШ

	Заштитни бои на општината: црвена бела	
	Површина:	608 км ²
	Вкупен број на жители (попис 2002 год):	28 244 ж ⁴
	Број на жители проценка 31.12.2017	29 132 ж ⁵
	Број на жители град Радовиш (попис 2002 год.):	16 223 ж
	Густина на населеност:	46 ж/км ²
	Годишен прираст на населението:	6.1%
	Невработени лица (активни баратели):	1 800 ж
	Број на населени места:	36 ⁶
	Број на домаќинства	8270
	Број на живеалишта	9833
Населени места во Општина Радовиш:	Градот Радовиш и селата: Али Коч, Али Лобаси, Бучим, Воиславци, Дамјан, Држани, Дурутлија, Злеово, Ињево, Јаргулица, Калаузлија, Калугерица, Каралобоси, Караџалар, Козбунар, Коселија, Коџалија, Ново Село, Ораовица, Папавница Погулево, Подареш, Покрајчево, Прналија, Раклиш, Саригол, Смиланци, Сулдурци, Супурге, Тополница, Худаверлија, Чешме Маале, Шаинташ, Шипковица, Штурово	
Главни дејности на населението	Трговија, услужни дејности, земјоделство, сточарство, дрвна индустрија, текстилна индустрија, рударство, млечна индустрија, метална индустрија, индустрија за конзервирање, тутунска индустрија и др.	

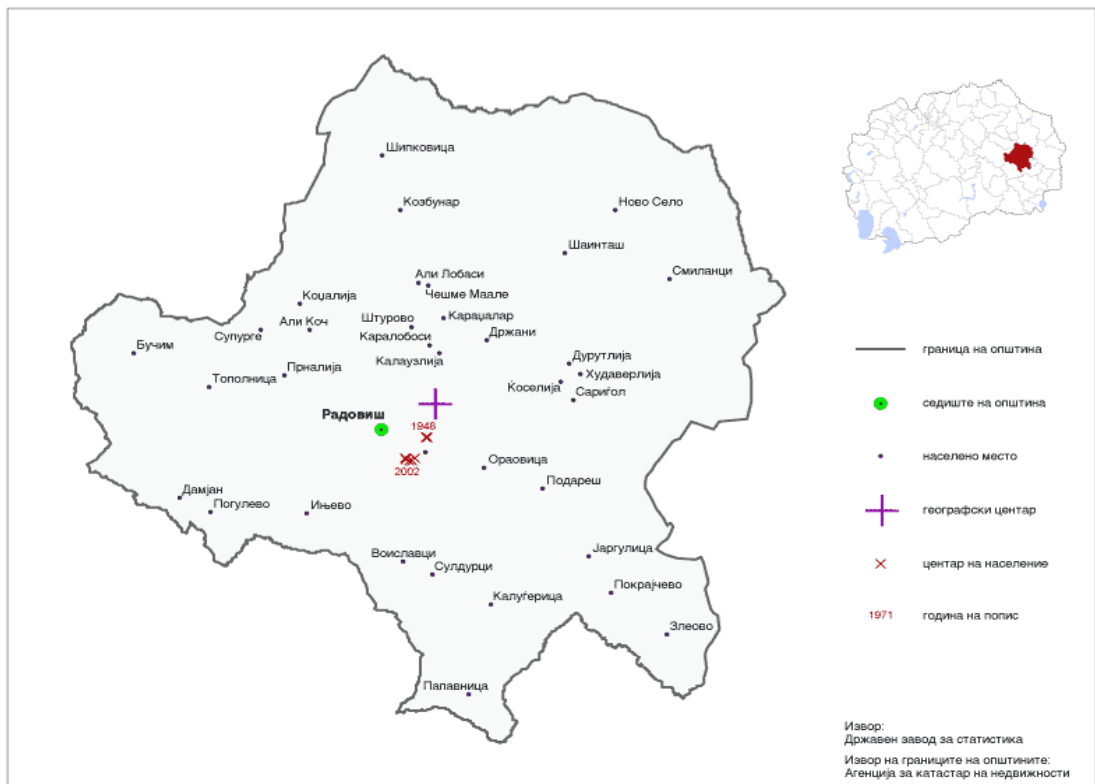
Сместена во југоисточниот дел од Република Македонија – Општина Радовиш го зафаќа северозападниот дел од пространата Радовишко-Струмичка котлина, односно горното сливно подрачје на Радовишка река. Северниот дел припаѓа на планината Плачковица,

⁴ Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија, 2002, Книга XIII

⁵ Извор makstat.stat.gov.mk

⁶ Закон за територијална организација на локалната самоуправа на Република Македонија (Сл. Весник 55/04)

јужниот дел на планината Смрдешник, на северозапад се наоѓа ридестиот дел на областа Јуруклук или Дамјанско поле, а на југоисток се протега алувијалната рамнина на Радовишка река. Општината Радовиш има добри гравитациско-контактни и функционални врски во правец северо - запад југо - исток, односно Штип и Струмица, од кои градот Радовиш е оддалечен само 36 од Штип и 29 км од Струмица. Вкупната површина на територијата на општината е 608 км². Општина Радовиш територијално се граничи со шест други општини, на југоисток со општина Василево, на југо-запад со општина Конче, западно со општина Штип, северозападно со општина Карбинци, на север со општина Веница и на североисток со општина Берово. Градот Радовиш е сместен во централниот дел на општината и Радовишката котлина во подножјето на планината Плачковица. Низ него поминуваат две реки, Стара река и Сушица. Градот се наоѓа на 41° 38' СГШ и 22° 28' ИГД. Надморската височина во градот изнесува 380 m. Градот се простира на површина околу 4 км², во широчина 3 км (Индустриска зона – ул. Калузлиска) и во должина 3,5 км (нас. Раклиш – Кеј 8-ми септември). Радовиш претставува општински административен центар со добра местоположба за развој на стопанството. Како административен центар ги опслужува и жителите на општина Конче бидејќи во градот Радовиш се сместени сите државни институции кои имаат дејност на регионално ниво.

РЕЛЈЕФ

Релјефот на општина Радовиш го карактеризираат три релјефни облици: ридско-планински рељеф, котлини и речни долини. Ридско-планинскиот дел се карактеризира со својот карпест состав и најголем дел од него го зазема планината Плачковица, чиј масив ги завзема северниот и источниот дел од општината, со највисок врв Лисец од 1754 метри надморска височина (мнв). Највисок врв на територијата на општина Радовиш е Бел Камен со 1.707 метри, а други повисоки врвови се Влашки колиби 1.607м, Црквиште 1.676м., Асаналија 1.550м., Џамија 1.569м. и други. Од овие височини како сртови теренот се спушта кон Радовишкото поле. Сртовите се расчленети со помали водотеци или суводолици, нивната висина се намалува со доближувањето до полето. Така сртови се формирани помеѓу Тополничка и Радовишка река од кои највисок е Јајла со 1.137м., помеѓу Радовишка и ораовичка река се сртовите Ајдудаш со 1.445м., Бургас 965м. и Бујрук Бурин 720м., помеѓу долините на Ораовичка река и Плаваја со сртовите изведен 1.332 и Чуј Петел 1.324 м., помеѓу Плаваја и Нивичанска река со сртовите на Мал и Голем Готен со над 1.400м.н.в. Во југозападниот дел се наоѓа планината Смрдеш, која ја оделува Радовишката од Криволакавичката котлина, со највисок врв Краста (951 мнв). Северозападниот дел од општината се карактеризира со стари вулкански жаришта и вулкански карпи кои содржат минерали на железо, бакар и друго, поради што на оваа подрачје се врши ископување на руда.

Територијата на општина Радовиш припаѓа на две поголеми геотектонски единици северно-македонска зона и вардарска зона. Во северно-македонската зона припаѓа на плачковичката синклинала, додека на вардарската зона припаѓаат следните структурални единици: Радовишка антиклинала, Смрдешка антиклинала и криволакавичка антиклинала. Геолошките формации кои преовладуваат на овој простор се прекамбриски метаморфни карпи, старопалеозојски карпи и мезозојски седименти и магматски карпи и терцијарни седименти. Според инженерско-геолошките карактеристики теренот на општината може да се карактеризира и според стабилноста во три категории:

- претежно стабилни терени;
- претежно лабилни терени и
- претежно нестабилни терени

Претежно стабилни терени кои се составени од карпи со постојани физичко-механички својства. Овие зафаќаат најголем процент од територијата на општината и тоа на планината Плачковица, Смрдеш, Серта и Конечка Планина, како и алувијалната рамнина Радовишка Котлина. Претежно лабилните терени се карактеризираат со релативно ниски физичко-маханички својства. Се среќаваат во басенот на Крива Лакавица и околу селото Дамјан.

Претежно нестабилни терени се изградени од карпи со ниски физичко-механички својства, кај кои се изразени процесите на ерозија. Се наоѓаат на северо-запад од Радовиш кон селото Коџалија и северно од селата Загорци и Конче.

На територијата на општината има две котлини: Радовишката и Дамјанската Котлина. Радовишката котлина гравитира по течението на Радовишка река, кон југоисток и има просечна надморска височина од 260 до 350 метри. Дамјанската котлина се наоѓа на северозапад и гравитира по течението на Маденска река и се наоѓа на 440 до 480 метри надморска височина.

Ерозивни процеси на територијата на општина Радовиш, се присутни во околината на с. Калугерица и зафаќаат површина околу 13,5 ха. Под влијание на човечкиот фактор, преку непланско сечење и уништување на шумите и зголемување на обработливите површини и пасишта, што е веќе присутно и кај нас, може да се очекува и зголемување на ерозивните подрачја.

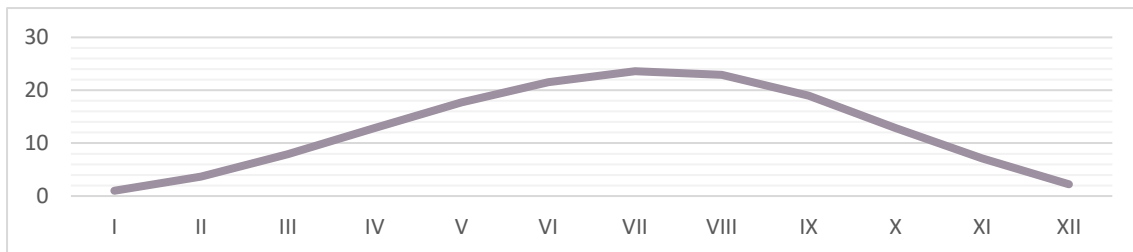
КЛИМА

Општина Радовиш е под влијание на умерено-континентална клима. Поради изразената височинска разлика (380-707 мнв) одделни климатски елементи варираат меѓу изменета медитеранска клима во полето и планинска клима по планините.

Температура

Во Радовиш не постои хидрометеоролошка мерна станица, затоа податоците се земено од МС Струмица која е најблиска до Радовиш (воздушна линија 20 км) чии податоци би биле релевантни за територијата на општина Радовиш иако се можни отстапувања кои се должат пред сè на надморската висина на територијата на општина Радовиш, која се наоѓа на поголема висина од мерната станица во Струмица. Месечните температурни промени, максималната апсолутна температура, минималните апсолутни температури по месеци, како и количеството врнежи во Општина Радовиш прикажани се табеларно:

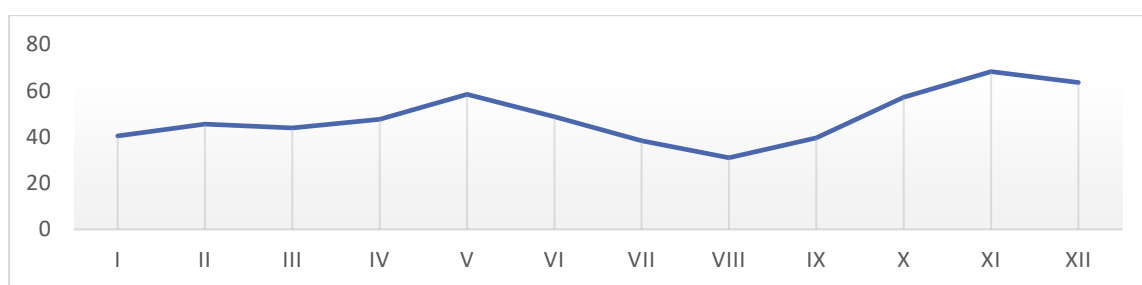
Параметар	Месеци												Средна годишна
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Средно месечна (°C) (1951-2010)	1,0	3,7	7,9	12,9	17,7	21,5	23,6	22,9	19,0	12,9	7,1	2,2	12,7
Апсолутна минимална (°C) за периодот 1951-	-27,3	-22,5	-9,6	-10,3	0,5	1,4	1,2	1,1	-0,3	-8,5	-12,7	-25,5	-27,3
	07.01.1993	08.02.2006	05.03.1987	08.04.2003	02.05.1993	22.06.1981	06.07.1981	23.08.1981	30.09.1977	29.10.1988	06.11.1995	20.12.2001	07.01.1993
Апсолутна максимална (°C) за	18,6	21,5	28,7	31,6	35,3	41,2	43,4	40,4	39,8	31,5	25,6	23,0	43,4
	07.01.2010	25.02.2012	27.03.2001	10.04.1985	28.05.2008	26.06.2007	06.07.1988	07.08.2012	04.09.1994	01.10.2012	02.11.2004	02.12.2010	06.07.1988

Врнежи

Годишните врнежи изнесуваат 480-590 мм, со големи варирања од година во година, но постои разлика меѓу планинските и рамничарските реони. Просените врнежи за периодот од 1951-2010 година изнесува 583 мм.

Параметар	Месеци												Средна годишна
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Врежи (mm) за период 1951 – 2010 год.	40,	45,	43,	47,	58,	48,	38,	31,	39,	57,	68,	63,	583
	5	6	9	7	5	8	3	0	6	2	3	6	

Ако се погледнат историските податоци може да се увиди дека последните 15-тина години бележат тренд на зголемување на врнежите па во некои години има и врнежи над 800 mm, но има големи промени во нивниот интензитет и должина на траење, воглавно станува збор за кратко-трајни, со силен интензитет и количина на врнежи, различно распоредени во текот на година. Од анализата може да се увиде дека долгорочниот тренд на врнежи за период од 1950-2010 е со благо опаѓање на врнежите, кое е посебно изразено за период од 1951-2000 година, но за периодот од 2001-2010 година се бележи тренд на благо покачување на врнежите, што директно е поврзано со протокот на водите во реките на територијата на општина Радовиш односно согласно расположивите податоци за протокот на р. Струмица кај мерно место Сушево. Посебно е карактеристичен периодот од 2001-2010 година каде е забележан и зголемен проток на р. Струмица и резултираше со појава на неколку поплави, како посебна ја издвојуваме поплавата која што се случи на 04.12.2008 година, каде дојде до излевање на Радовишка река, а градот Радовиш и околните населени места беа катастрофално погодени.

ДЕМОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ

Територијата на општина Радовиш со 608 km² и се вбројува меѓу средно големите општини. Во општина Радовиш има една градска и 20 селски населби со вкупен број на жители 28.244. Од нив мажи се 14.454, а жени 13.790. Густината на населението според пописот од 2002 е 56,8 жители на km².

Етничка структура на населението според пописот од 2002 год. е следната:

Вкупно	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Останати
28.244	23.752	8	4.061	271	26	71	55
100.00%	84.10%	0.03%	14.38%	0.96%	0.09%	0.25%	0.19%

Населени места во општина Радовиш се: Ораовица, Подареш, Јаргулица, Покрајчево, Злеово, Војславци, Сулдурци, Калуѓерица, Ињево, Аликоч, Коџалија, Бучим, Парналија, Козбунар, Смиланци, Штурово, Супурѓе, Калаузлија, Бучим, Тополница.

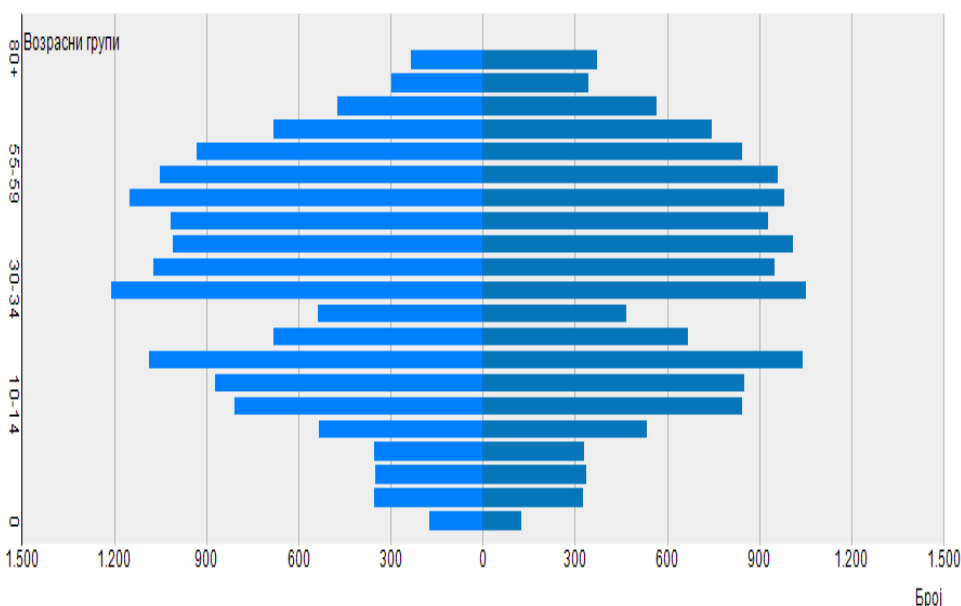
Според Пописот 2002 година во општина Радовиш има 8.270 домаќинства, од кои 91,1% се семејни, 8,4% се самечки и 0,5% се несемејни домаќинства со повеќе членови. Бројот на самечки домаќинства изнесува 969, односно во нив живеат 2,5% од вкупното население во општината. Просечната големина на домаќинствата изнесува 3,4 лица или нешто помалку од просекот во Република Македонија, кој изнесува 3,6 жители/домаќинство.

Повеќе од половина од домаќинствата и живеалиштата се сместени во градот Радовиш (4.916 и 5.922, соодветно), а од селските населби најголем број домаќинства има во селото Ораовица (517 и 499, соодветно), а најмал број во селото Погулево (6 и 8, соодветно). Има само три населби со повеќе од 1000 жители: Ињево, Ораовица и Подареш. Во останатите населби живеат помеѓу 300 и 1000 жители. Во пет населби живеат помалку од 50-тина жители, а шест селски населби се целосно иселени.

	вкупно	0-14 години		15-64 години		над 65 години	
вкупно	28.244	5.511	19,51%	16.633	58,89%	2.248	7,95%
мажи	14.454	2.858	19,77%	8.622	59,65%	997	6,89%
жени	13.790	2.653	19,23%	8.011	58,09%	1.251	9,07%

Според вредноста на индикаторите кои се применуваат за пресметка на рангот на демографска старост, во 2002 година, населението во општина Радовиш е во рангот 4 (од 7), односно во стадиумот “на прагот на демографска старост“. Сепак настанатите промени од 2002 наваму влијаат на измена на старосната структура на населението и според вредноста на индикаторите, во 2011 година населението во општина Радовиш е во петиот

стадиумот односно во “демографска старост“. Во периодот 2005-2011 година родени се вкупно 2.348 живородено дете (од 313 до 374 по поедини години). Стапката на наталитет се движи од 10,8 до 13,1 ‰, а во 2011 изнесува 11,0‰. Во истиот период вкупно умреле 1.825 лица (од 238 до 277 по поедини години). Стапката на морталитет се движи од 8,4‰ до 9,6‰ (во 2011 изнесува 9,6). Во вкупниот број на умрени, по одделни години, учеството на умрените на возраст од 65 години и повеќе изнесува од 68-77 %, а на возраст од 45-60 години од 18 до 24%. Индексот на виталност е еден од повисоките во Југоисточниот регион и по одделни години се движи од 1.137 до 1.427 живородени на 1.000 умрени. Вкупниот природен прираст за периодот 2005-2011 е позитивен и изнесува 523 лица (од 46 до 112 лица по одделни години). Стапките на природен прираст за сите години во истиот период се позитивни и се движат од 1,3 ‰ до 3,9‰ (природен прираст на населението во Република Македонија изнесува 1,6‰.).

ЛОКАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

На територијата на Општина Радовиш се наоѓаат седум образовни институции: една комбинирана предучилишна установа со три објекти, пет основни училишта со повеќе дисперзирани основни училишта во помалите населени места и едно средно училиште.

На територијата на општината се наоѓаат филијали на пет банки, како и локално одделение на Управата за јавни приходи.

Во областа на здравството функционира Ј.З.У. „Здравен Дом“ – Радовиш во градот Радовиш и седум амбуланти по населените места. Во градот Радовиш има и 15 приватни здравствени организации за давање на примарна здравствена заштита и стоматолошки ординации, една специјалистичка ортопедска ординација и седум аптеки.

На територијата на општината има четири јавни претпријатија, згради на Општина Радовиш со месни заедници, подрачни единици на сите министерства, основен суд, катастар, ПИОМ, ОВР и МЦСР.

Општина Радовиш е добро отворена кон другите општини и поврзана со патишта. Со магистралниот пат М-6, кој поминува низ територијата на општината овозможено е поврзување на сите населени места со центарот на општината и со Општина Струмица. Локалните патишта, кои во вид на коловоз изнесуваат 110км овозможуваат лесна комуникација помеѓу сите населени места. Со асфалтен пат се поврзани повеќето од населени места. Имено од вкупната локална патна мрежа само 30км се покриени со асфалт и коцка, а останатите 37 км се земјени, 3км се макадам и 40км се непросечени.

Според Пописот 2002 година во општина Радовиш има 9.814 стана или за 27,3% повеќе отколку во 1994 година. 8549 стана или околу 87% од вкупниот број на станови во 2002 година се населени, 8% ненаселени, а 3% се користат за одмор и рекреација. Вкупна површина на становите изнесува 65.5991 м², а на населените станови 53.2459 м² или 18,9 м² по член на домаќинство. 74 % од населените станови се населени од нивните сопственици. Според годината на изградба, во вкупниот број на станови, учеството на становите изградени пред 1971 изнесува 35%, а во период од 1971 до 2002 изнесува 65%. Процентот на станови изградени во периодот 1990-2002 изнесува околу 21%. Според редовните статистички истражувања од областа на градежништвото во периодот 2005-2012 година во општината се изградени само 242 нови стана со вкупна корисна површина од 19.618 м².

SWOT АНАЛИЗА

Општина Радовиш, со својата местоположба, природните ресурси, демографските карактеристики и потенцијалот за вложување има одлични предуслови за инвестирање и развој на локалната економија, но притоа се соочува и со проблеми и предизвици кои во последните години допринесоа за слаб економски раст со релативни проекции на идниот развој.

Според методологијата која обично се користи во подготвителната фаза за изработка на акциони планови во поглед на утврдување на цели и дефинирање на политики и мерки, неопходни се анализа на предностите и слабите страни, како и можностите и заканите. Предностите и слабите страни се внатрешни фактори во делот на економскиот сектор, тие ја опишуваат конкурентноста на општината и придонесуваат за дефинирање на предлог мерки, активности и проекти. Поради тоа тие ја сочинуваат фазата на сопствено анализирање во нашата анализа.

Од друга страна, со дефинирањето можностите и заканите поврзани со надворешните фактори, се комплетира фазата на скенирање. Поставувањето и управувањето со јаките и слабите страни, можностите и заканите беше елаборирано преку испитување на трите столбови на одржлив развој, а тоа се економскиот, социјалниот и еколошкиот столб.

Поради различните карактеристики на општина Радовиш, SWOT анализата е насочена кон економското делување но притоа опфаќа и делови од другите столбови (Животна средина и Социјала) кои имаат допирни точки со економскиот развој.

Јаки страни на општина Радовиш

- ❖ Поволна географската положба;
- ❖ Дел во современа патна инфраструктура, дел во изградба;
- ❖ Телекомуникациска поврзаност;
- ❖ Климатски услови;
- ❖ Богато природно и културно наследство;
- ❖ Обработлива земјоделска површина со висок квалитет;
- ❖ Планина Плачковица и потенцијалот за развој на туризмот;
- ❖ Потенцијал за минерални и неминерални сировини;
- ❖ Традиционални и препознатливи угостителски објекти;
- ❖ Развиена трговска мрежа;

- ❖ Постојење на образовни институции.
- ❖ Мали и средни претпријатија од различна област на делување;
- ❖ Погодна медитеранско-континентална клима;
- ❖ Покрај општината минува патот А4;
- ❖ Близина до гранични премини со Грција, приближно (Дојран 50 км, Богородица 60 км) и Бугарија (Ново Село 50 км);
- ❖ Шумско богатство и Планина Плачковица;
- ❖ Производство на специфични земјоделски култури: Тутун, раноградинарски култури и овошје (Домати, Пиперки, Слива, Јаболка и др.);
- ❖ Туризам (црква Св.Троица, манифестации и сл.);
- ❖ Делумно развиена локална и регионална патна мрежа;
- ❖ Телекомуникациска поврзаност;
- ❖ Постојење на поволна бизнис клима и иницијатива од општината за развој и инвестирање.

Слаби страни на општина Радовиш

- ❖ Миграција и емиграција на населението;
- ❖ Неповрзаност на образовниот со бизнис секторот на локално ниво;
- ❖ Нефункционален локален економско социјален совет;
- ❖ Слаба вклученост на граѓанскиот сектор во економските процеси;
- ❖ Недостаток на стручна работна сила;
- ❖ Недостаток на манифестации со меѓународен карактер;
- ❖ Изумирање на атрактивните традиционални занаети;
- ❖ Ниско ниво на вложување на нови технологии;
- ❖ Недоволно изградена локална инфраструктура;
- ❖ Недостаток од паркинг простори;
- ❖ Непоседување на ажурирани водичи за инвестирање;
- ❖ Непостојење на формални програми за поддршка на МСП и вработување на локално ниво
- ❖ Слаба соработка помеѓу јавниот, граѓанскиот и бизнис секторот
- ❖ Недоволно промовирање на локални и традиционални услуги и производи;
- ❖ Недоволен број на печатен пропаганден материјал;
- ❖ Неискористеност на интернет мрежи за активна комуникација со заинтересираните субјекти;
- ❖ Непостојење на заедничка програма за маркетинг и промоција во рамките на Југоисточениот регион;
- ❖ Недоволна промоција на Општината во соседните земји;
- ❖ Недоволна обука и постојано надградување на работната сила;
- ❖ Незаинтересираност на надворешни субјекти за инвестирање на локално ниво;
- ❖ Недостаток на реални податоци.

Можности

- ❖ Можност за развивање на инкубатор за МСП;
- ❖ Новите предизвици, т.е. иновативни активности, нови технологии и нови финансиски методи;
- ❖ Инвестирање во туризмот (агротуризам, вински туризам, културен, еко, религиозен туризам);
- ❖ Зголемена побарувачка на земјоделски производи од Балканот и Европа;
- ❖ Определбата на потрошувачите за квалитетни земјоделски производи и производи од органско потекло;
- ❖ Изработка на традиционални предмети автентични за овој крај;
- ❖ Истакнување и промоција на локални производи со стекнување на знакот „заштитено географско потекло“ на локално произведени производи;
- ❖ Изготвување координиран пакет од промотивни материјали и изработка на маркетинг план;
- ❖ Конкурентски програми прилагодени на инфраструктурата и на можностите на постојните претпријатија;
- ❖ Подготвеноста на локалната власт за поддршка на постојните и новите инвестиции;
- ❖ Организирање на форум или саем за инвестиции на потенцијалните инвеститори;
- ❖ Прилагодување на локалниот образовен систем спрема потребите на локалното стопанство;
- ❖ Искористување на термалните води во с.Раклиш;
- ❖ Неистражени археолошки локалитети на територијата на општината;
- ❖ Постојење на слободни објекти од стари затворени претпријатија;

Закани

- ❖ Константната и зголемена миграција и емиграција;
- ❖ Незаинтересираност на локалното население за инвестирање на локално ниво;
- ❖ Незаинтересираност за инвестирање во мали и средни претпријатија, семејни и локални бизниси;
- ❖ Намален наталитет и иселување од економски причини;
- ❖ Климатски промени;
- ❖ Геополитички промени;
- ❖ Негативни влијанија од глобалната криза;
- ❖ Неповолна економска ситуација и интензивна конкуренција во сите сектори;
- ❖ Конкурентност со други региони;
- ❖ Ниска економска и еколошка свест;
- ❖ Третман на инвеститорите од страна на локалното население;
- ❖ Недостаток на визија;
- ❖ Политичка состојба;
- ❖ Лоша и често променлива законска регулатива.

СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ

Цел 1: Промоција и маркетинг (настани, активности и услуги)

Цел 2: Подобрување на пристапната инфраструктура

Цел 3: Прилагодување на човечки ресурси спрема стопанството

Цел 4: Зголемување на развојот и инвестициите во брзорастечките економски гранки

ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ

ЦЕЛ 1: ПРОМОЦИЈА И МАРКЕТИНГ (НАСТАНИ, АКТИВНОСТИ И УСЛУГИ)

- ❖ Изработка на водич за инвестирање во општина Радовиш
- ❖ Изработка на студија за постојната состојба на МСП и креирање предлог на модели за новна поддршка
- ❖ Организирање на економски саем или слична манифестација
- ❖ Организирање на учество на локални компании на домашни и меѓународни саеми
- ❖ Спроведување на промотивни кампањи користејќи ги модерните ИКТ алатки

ЦЕЛ 2: ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРИСТАПНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

- ❖ Доизградба на ТИРЗ зоната во Радовиш
- ❖ Реконструкција на застарената патна инфраструктура до постојните локални индустриски зони
- ❖ Изградба на функционални паркинг простори
- ❖ Изградба на нов градски пазар
- ❖ Лобирање и ставање во функција на старата стоковна куќа
- ❖ Реконструкција на патот на планина Плачковица
- ❖ Лобирање и ставање во функција на старата стоковна куќа и останатите јавни објекти
- ❖ Ефикасно и ефективно сообраќајно решение на општина Радовиш
- ❖ Гасификација на општина Радовиш
- ❖ Стимулирање на МСП за воведување на енергетска независност

ЦЕЛ 3: ПРИЛАГОДУВАЊЕ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ СПРЕМА СТОПАНСТВОТО

- ❖ Ставање во функција на локалниот економско-социјален совет.
- ❖ Вмрежување на јавниот сектор, граѓанскиот сектор, образовните институции и бизнис секторот за градење на заеднички образовни програми и овозможување на практична обука
- ❖ Обука и сертифицирање на невработените лица
- ❖ Проект за организирање обуки за вработените во брзорастечките економски сектори.

ЦЕЛ 4: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА РАЗВОЈОТ И ИНВЕСТИЦИИТЕ ВО БРЗОРАСТЕЧКИТЕ ЕКОНОМСКИ ГРАНКИ

- ❖ Промоција и маркетинг на проектите од акциониот план, пред потенцијалните инвеститори (приватен сектор, банки и/или Приватно -јавно партнерство, дијаспората, збратимените градови и пограничните општини/стопански комори)
- ❖ Изработка на урбанистички планови за најатрактивни зони на инвестирање.
- ❖ Доуредување на постојните индустриски зони
- ❖ Отворање на инкубатор за деловни субјекти
- ❖ Студија за можноста за инвестирање во потенцијалите на општина Радовиш (туризам, термални води, исл.)
- ❖ Отворање на локален бизнис центар
- ❖ Регрантирање и обезбедување на постојана поддршка за нови и за постоечки бизниси (стартапи и мсп).

АКЦИОНЕН ПЛАН

ЦЕЛ 1: ПРОМОЦИЈА И МАРКЕТИНГ (НАСТАНИ, АКТИВНОСТИ И УСЛУГИ)

Опис на проектните идеи

Проект Бр. 1.1

❖ **Проект:** Изработка на водич за инвестирање во општина Радовиш

Краток опис на проектот:

Да се изработи содржаен, функционален и разбирлив за инвеститорите Водич за инвестиции на локално ниво кој ќе ги отсликува можностите за инвестирање и деловна соработка на локално ниво. Овој водич би се ажурирал секоја година по потреба.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Зголемен интерес за инвестирање во општина Радовиш	Домашни и странски инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, бизнис и граѓанскиот сектор	2019 – 2025 (континуирано секоја година)

Проект Бр. 1.2

❖ **Проект:** Изработка на студија за постојната состојба на МСП и креирање предлог на модели за новна поддршка

Краток опис на проектот:

Изработка на студија која реално ќе ја прикаже состојбата со локалната економија а посебно со состојбата на МСП и невработеноста, ќе даде забелешки и предлози за надминување на состојбата, но и ќе ги опфати можностите и потенцијалите за инвестирање со изработка на готови бизнис планови, кои понатаму би се понудиле на домашни и странски инвеститори или на невработените лица.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Изработена студија и соодветни бизнис планови	Домашни и странски инвеститори и невработени лица

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш и бизнис секторот	2019-2020 год.

Проект Бр. 1.3❖ **Проект:** Организирање на економски саем или слична манифестација**Краток опис на проектот:**

Организирање на едногодишен или на секои 2 години продажен-експо саем во општина Радовиш кој ќе биде од меѓународен карактер, на кој ќе се промовираат локалните, регионалните и меѓународните компании и производи.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Организиран едногодишен или двогодишен саем	Домашни и странски МСП

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општинита Радовиш, ЈИПРР, Влада на РМ, Бизнис сектор, Граѓански сектор	2019/2020 - континуирано

Проект Бр. 1.4❖ **Проект:** Организирање на учество на локални компании на домашни и меѓународни саеми**Краток опис на проектот:**

Организирање на заеднички тури за учество на реномирани, национални, регионални и меѓународни саеми за локалните МСП каде истите ќе можат да се промовираат и обезбедуваат нови пазари и партнери.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Најмалку организирана 1 тура на годишно ниво	Локални МСП и граѓански организации

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, локални МСП, Граѓански организации	2019 - континуирано.

ЦЕЛ 2: ПОДОБРУВАЊЕ НА ПРИСТАПНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Опис на проектните идеи:

Проект Бр. 2.1❖ **Проект:** Доизградба на ТИРЗ зоната во Радовиш

Краток опис на проектот:

Да се доизгради и доуреди ТИРЗ зоната во општина Радовиш и истата да биде спремна и функционална за потенцијалните инвеститори.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Уредена и изградена ТИРЗ Зона	Домашни и странски инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, дирекција за ТИРЗ.	2019 – 2020 год.

Проект Бр. 2.2❖ **Проект:** Реконструкција на застарената патна инфраструктура до постојните локални индустриски зони

Краток опис на проектот:

Да се реконструира и изгради патната и пристапната инфраструктура до сите индустриски зони и парцели со што би се зголемила атрактивноста за инвестирање.

Очекувани резултати:	Целни групи:
100% обновена и изградена пристапна инфраструктура	Постојни сопственици на објекти и потенцијални инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, бизнис сектор	2019-2025 година

Проект Бр. 2.3❖ **Проект:** Изградба на функционални паркинг простори**Краток опис на проектот:**

Изградба на функционални паркинг простори како во град Радовиш, така и во близина на индустриските зони заради потребите на МСП и транспортните компании.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Изградени најмалку 2 нови паркинг места 1 за патнички возила во град Радовиш и 1 за товарни возила близу некоја од индустриските зони	МСП, транспортни компании, инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, Бизнис сектор	2019-2021 година

Проект Бр. 2.4❖ **Проект:** Изградба на нов градски пазар/трговски центар**Краток опис на проектот:**

Изградба на нов покриен градски пазар на постојната или на некоја нова локација за потребите на трговците и МСП.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Изграден нов покриен пазар	Деловни субјекти, граѓани на Радовиш и посетители (туристи)

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш	2019-2021 година

Проект Бр. 2.5

- ❖ **Проект:** Лобирање и ставање во функција на неискористени објекти на територијата на општина Радовиш

Краток опис на проектот:

Лобирање кај надлежните органи на државно ниво за продажба на деловниот објект или негово доделување на општина Радовиш, со цел ставање во функција за потребите на граѓаните.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Продадени или доделени стоковна куќа, јака 80, јака-табак и сл. на општина Радовиш (ставена во функција)	Деловни субјекти, општина Радовиш, граѓани

Можни засегнати страни:	Реализација:
Државни органи, деловни субјекти, општина Радовиш, граѓани	2019- 2025 година

Проект Бр. 2.6

- ❖ **Проект:** Реконструкција на патот на планина Плачковица и поврзување со општина Штип преку планина Плачковца

Краток опис на проектот:

Целосна реконструкција на патот на планина Плачковица со цел ставање во функција на потенцијалот за вложување во туризмот како економска гранка во општина Радовиш.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Реконструиран патен правец	Граѓаните на општина Радовиш, инвеститори, МСП и туристите

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, Агенција за патишта, МСП, туристи и граѓани на општина Радовиш	2019-2025 година

ЦЕЛ 3: ПРИЛАГОДУВАЊЕ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ СПРЕМА СТОПАНСТВОТО

Опис на проектните идеи

Проект Бр. 3.1

Проект: Ставање во функција на локалниот економско-социјален совет

Краток опис на проектот:

Ставање во функција на креираниот економско-социјален совет на Градоначалникот и Советот на општина Радовиш. Истиот беше основан во 2016-2017 година но поради разни причини после одржани 2 состаноци истиот не продолжи со работа.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Функционален економско-социјален совет	Деловен, граѓански и јавен сектор

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, МСП и граѓански сектор	2019 год.

Проект Бр. 3.2

❖ **Проект:** Вмрежување на јавниот сектор, граѓанскиот сектор, образовните институции и бизнис секторот за градење на заеднички образовни програми и овозможување на практична обука

Краток опис на проектот:

Изработката на платформа (е-модел) и модел на размена на информации и комуникација помеѓу релевантните субјекти во делот на економијата на локално ниво.

Креирање на иницијатива за изработка на програма за имплементирање на образовни програми и практична обука на вработените лица, невработените лица и учениците.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Остварено вмрежување преку изработена е платформа и поведена иницијатива за изработка на програма и практична обука на вработените лица, невработените лица и учениците.	вработените лица, невработените лица и учениците

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, МСП, агенцијата за вработување, министерство за образование, министерство за труд и социјална политика, училиштата и граѓанските организации	2019 -2020 год.

Проект Бр. 3.3❖ **Проект:** Обука и сертификарање на невработените лица**Краток опис на проектот:**

Преквалификација и доквалификација преку соодветна обука (најмалку 1) по економски сектори на невработените лица заради можност за вработување и самовработување.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Спроведена најмалку 1 обука со најмалку 20 учесници	Невработените лица

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, Агенцијата за вработување	2019-континуирано

Проект Бр. 3.4❖ **Проект:** Проект за организирање обуки за вработените во брзорастечките економски сектори**Краток опис на проектот:**

Организирање обуки за вработените во брзорастечките економски сектори како туризмот, производството и преработката на храна, ИТ итн. Овде би се дообучиле веќе постојните деловни субјекти или поединци за надградба на своите услуги или производство.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Одржани најмалку 3 обуки на различни економски сектори	Вработени лица во МСП или самовработени лица

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, МСП	2019-2025

ЦЕЛ 4: ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА РАЗВОЈОТ И ИНВЕСТИЦИИТЕ ВО БРЗОРАСТЕЧКИТЕ ЕКОНОМСКИ ГРАНКИ

Опис на проектите идеи:

Проект Бр. 4.1

- ❖ **Проект:** Промоција и маркетинг на проектите од акциониот план, пред потенцијалните инвеститори (приватен сектор, банки и/или Приватно -јавно партнерство, дијаспората, збратимените градови и пограничните општини/стопански комори)

Краток опис на проектот:

Промоција и маркетинг на проектите од акциониот план, пред потенцијалните инвеститори (приватен сектор, банки и/или Приватно -јавно партнерство, дијаспората, збратимените градови и пограничните општини/стопански комори) со цел привлекување на нови инвестиции, правење споредба со националните, регионалните и меѓународните текови и подигање на јавната свест кај граѓаните.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Остварени најмалку 2 промотивни настани посебно или во рамките на некоја манифестација, патување, саем или слично	Носителите на проектите од акционите планови

Можни засегнати страни:	Датум на започнување:
Општина Радовиш, МСП и релевантните субјекти	2019-2025 год.

Проект Бр. 4.2

- ❖ **Проект:** Изработка на урбанистички планови за најатрактивни зони на инвестирање.

Краток опис на проектот:

Изработка на урбанистички планови за потенцијални вложувања на атрактивни локации кои ќе бидат утврдени од страна на општина Радовиш и бизнис секторот (за изградба на хотели, локации на планина Плачковица-камп зони, објекти од посебен интерес и сл.)

Очекувани резултати:	Целни групи:
Изработена најмалку една урбанистичко планска документација	инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, МСП	2019-2025 год.

Проект Бр. 4.3❖ **Проект:** Доуредување на постојните индустриски зони**Краток опис на проектот:**

Доуредување на постоечките индустриски зони преку обезбедување на соодветни приклучоци за гас-гасификација и други потреби согласно намената на просторот.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Уредена најмалку 1 индустриска зона	МСП и инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, МСП	2019- 2025 година

Проект Бр. 4.5❖ **Проект:** Отворање на инкубатор за деловни субјекти**Краток опис на проектот:**

Отворање на инкубатор и креирање на програма за работа и финансирање на истиот со цел отворање и подршка на нови деловни субјекти на територијата на општина Радовиш.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Отворен 1 инкубатор	Невработените лица

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, невработените лица,	2019-2022 год.

Проект Бр. 4.5

❖ **Проект:** Студија за можноста за инвестирање во потенцијалите на општина Радовиш (производство, енергетика, земјоделие, храна, туризам и останти услуги, исл.)

Краток опис на проектот:

Изработка на конкретна студија со развиен бизнис план за поединечна вредност во општина Радовиш во областите како производство, енергетика, земјоделие, храна, туризам и останти услуги, исл.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Изработена најмалку 1 студија со бизнис план	Инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш и потенцијални заинтересирани инвеститори	2019-2022 год.

Проект Бр. 4.6

❖ **Проект:** Отворање на локален бизнис центар

Краток опис на проектот:

Отворање на бизнис центар кој би се грижел за спроведување на оваа стратегија заедно со Општина Радовиш и МСП и други релевантни субјекти каде би имало најмалку 2 вработени кои би давале подршка на МСП и невработените лица и инвеститорите и би се грижеле за одржување на платформата и вмрежувањето на локалните чинители.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Отворен бизнис центар	МСП, потенцијални инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, МСП, граѓанскиот сектор,	2019-2020 година